

Mattheüs opent de Bergrede van Jezus op een heel plechtige manier. Toen Jezus de menigte zag, ging Hij de berg op. Die opening is niet alleen plechtig, ze is vooral veelzeggend. Mattheus schrijft zijn evangelie namelijk voor joodse mensen. Voor mensen voor wie Mozes heel belangrijk is. Want van die Mozes hebben ze de tien geboden ontvangen. De woorden die het leven beschermen en bevorderen. Mozes was daarvoor de berg opgegaan en had daar die woorden van God ontvangen. Vandaag gaat Jezus de berg op zoals Mozes had gedaan. En ook hij houdt zoals Mozes dat had gedaan, een toespraak om op zijn beurt de nieuwe woorden van het leven af te kondigen.

En er zijn nog meer overeenkomsten. Van Mozes wordt gezegd dat hij de eerste vijf boeken van de bijbel heeft geschreven. Daarom zegt Mattheüs dat Jezus ook vijf boeken heeft geschreven. Het evangelie van Mattheüs is namelijk opgebouwd in vijf grote toespraken. En er is nog meer. Het eerste boek van de bijbel dat Mozes zou geschreven hebben, begint met het scheppingsverhaal. Toen er in den beginne enkel duisternis en chaos was spreekt God als eerste woord: er moet licht zijn. En het woord van God bracht licht.

Jezus' eerste woorden, de zaligsprekingen, klinken als een nieuw soort scheppingsverhaal. Er valt een nieuw licht over onze menselijke wereld. Jezus' woorden betekenen een herijking van de waarden die ons leven intenser en gelukkiger maken. Met de woorden die Jezus spreekt komt inderdaad een nieuwe wereld in zicht. En deze begint met gelukwensen. Felicitaties.

Gefeliciteerd klinkt inderdaad beter dan 'zalig'. Dat doet te veel aan crème fraîche denken. We kunnen er maar beter afstand van nemen en het houden bij 'gelukkig' ben je, 'wat een geluk'. Gefeliciteerd! Maar toch niet omdat we arm zijn! Het gaat er niet om dat een bepaalde toestand de hemel in geprezen wordt. Alsof armoede een streefdoel zou zijn. Geen enkel normaal mens kan zoiets begrijpen. Evenmin kan treuren een streefdoel zijn. Hoe meer ellende je kent hoe hoger je bij God staat aangeschreven. Of hoe meer je later, na dit leven, zal gecompenseerd worden. Dat is zeker nooit de bedoeling van Jezus geweest.

Met **‘Gelukkig die arm van geest zijn, want hun behoort het koninkrijk der hemelen’** bedoelt Jezus: 'Gelukkig wie arm voor God staan.' Daarmee verwijst Hij naar het eerste gebod dat Mozes destijds de joodse gemeenschap voorhield: 'Hoor Israël, de Heer uw God is de enige.'. Dat betekent: met déze God gaan we op weg. Hij is geen almachtige God die we kunnen proberen voor ons karretje te spannen. Het karretje van ons eigenbelang. De God van Israël is niet omkoopbaar. Hij regelt de weersomstandigheden niet in ons voordeel wanneer we daarom vragen. Hij zorgt er niet voor dat onze politieke partij aan de macht komt. Hij is veeleer te zoeken bij mensen die begrepen hebben hoe belangrijk barmhartigheid is en medeleven met de naaste.

Daarom zegt Hij: **‘Gelukkig die treuren want zij zullen getroost worden.’** Treuren is onze cultuur vreemd geworden. Onze cultuur berust op machtsontplooiing. Macht over de natuur, macht over ziekte en lijden. Macht om jezelf op te werken. In onze cultuur leeft een heersersmentaliteit. Wij beheersen het bestaan. Wij beheersen de markt. Wij beheersen leven en dood. In zo'n sfeer is treuren erg moeilijk. Het hoort ook niet. Treuren betekent dat men iets mist, iets ontbeert. En dat bevalt ons niet. Onze tijd wil enkel een successtory horen. Dat betekent dat we veel toedekken en ontkennen. Verdriet verstoort de schone schijn. Mislukking verknalt de lekkere sfeer.

Gelukkig wie de pijn en het verdriet van anderen niet vergeten, maar er respectvol en tactvol mee omgaan. Gelukkig wie mensen tijd gunnen om te genezen van wonden. Gelukkig wie de wonden van het verleden niet vergeten. Het oorlogsverleden, de moordpartijen. De slachtoffers. Gelukkig wie zich dat blijven herinneren. Niet om schuld aan te praten. Maar om niet te vergeten dat onze werkelijkheid lang niet enkel rozengeur is. En om te bidden dat we alert blijven.

Gelukkig ben je wanneer de inzet voor gerechtigheid je blijft op de been brengen. Wanneer het lijden van anderen je niet onverschillig laat. Prijs jezelf gelukkig wanneer je tot het inzicht bent gekomen welke de wezenlijke waarden zijn die ons leven menselijk houden. Verheugt u en juicht, want dan heb je een stuk hemel op aarde gevonden. Woorden van Jezus die een nieuw licht hebben geworpen op kwaliteit van leven.